

wans öppnar ett perspektiv som är intressant och som förhoppningsvis kan inspirera till forskning så att vi får reda på om hans hypoteser håller.

Svårdragen gräns mellan kunskap och spekulatio

Sammanfattningsvis kan några timmar i Harold Klawans sällskap vara roliga, avkopplande och instruktiva även om gränsen mellan kunskap och spekulatio inte alltid är lätt att identifiera. Boken är intressant även ur ett medicinhistoriskt perspektiv eftersom Klawans yrkesverksamma tid sträcker sig från mitten av 60-talet och hans kontakt med patienterna i ett fall sträcker sig över hela fyra generationer! •

Tre goda men olika handböcker om demens

Hans Basun, Sirkka-Liisa Ekman, Elisabet Englund, Lars Gustafson, Louise Nygård, Beata Terzis, Lars-Olof Wahlund m fl. **Om demens. Klinisk bild, utredning, vård och omvårdnad.** 366 sidor. Stockholm: Förlaget Hagman, 1999. ISBN 91-87398-32-X.

Jan Marcusson, Ulla Passant, Lars-Olof Wahlund, Anders Wallin. **Minnesstörning och demens. Utredning och handläggning.** 120 sidor. Ljungskile: Det Mångkulturella Förlaget (DMF), 1999. Pris ca 350 kr. ISBN 91-972190-9-6.

Else Melin, Rolf Bang Olsen. **Handbok i demens.** 236 sidor. Stockholm: Kommentus Förlag, 1999. Pris ca 292 kr. ISBN 91-7345-083-9.

Recensent: Barbro Beck-Friis, professor i geriatrik, Stiftelsen Silviahemmet, Drottningholm.

Nästan samtidigt kom de, tre böcker inom demensområdet. De har både likheter och olikheter. Samtliga är skrivna av ledande forskare och kliniker och var och en har sin speciella profil.

Imponerande bredd

»Om demens» är författad av ett lag

kolog och arbetsterapeut och kompletterad med specialavsnitt som är väl så intressanta.

Med det helhetsgrepp, som man tagit, garanteras en bredd som imponerar. Klinisk bild, genetik och biokemi, patologi, juridik och hälsoekonomi finns här. Bokens tyngdpunkt och stora fördel ligger dock i omvårdnadsdelen, vars presentation känns som ett nytt och fräscht grepp. Talande fallbeskrivningar gör läsandet och inlärandet konkret och begripligt, med fokusering på kommunikationens och relationens stora betydelse för en god demensvård i vardagslivet. Det är lärorik och informativ läsning mycket »patientnära» beskrivet. Interaktionen mellan den vårdade och vårdaren belyses, där vikten av kunskap och äkta engagemang hos den senare blir mycket tydlig i starka fallbeskrivningar. Hur man aktiverar en demenshandikappad och vad begreppet aktivering står för är vardagens centrala problemområden. Vård av demensdrabbade med invandrarbakgrund tas upp – ett aktuellt och länge eftersatt område. Boken är välskriven, kunskapsmättad och informativ. Vad jag saknar är något om sex och samlevnad vid demenssjukdom – inte sällan ett svårt problem i vardagen för såväl patient och anhöriga som vårdpersonal, dessutom föga debatterat. Jag ställer mig också frågande till forskningsprojekt – hur angelägna de än kan synas vara – som innebär videofilmning av svårt dementa i olika känsliga situationer som för oss alla skulle uppfattas kränkande. Hur frågar man en demensdrabbad om lov att filma? Hur respektera autonomin? Att göra gott eller inte skada? Etiska dilemman behandlas i boken, som dock skulle ha vunnit på att också diskutera dessa frågor, nog så viktiga inför framtida eventuella forskningsprojekt i informationsteknologins tidevarv.

Fokus på minnesstörningar

»Minnesstörning och demens – utredning och handläggning» av Marcusson/Passant/Wahlund/Wallin är också en faktaspäckad bok, men denna fokuserar på minnesstörningarna. Vad är friskt och vad är sjukt? Den kliniska undersökningens stora betydelse härvidlag lyfts fram, liksom behoven av utredning och teamsamverkan inte minst vid diagnostisering av de olika vanliga demenssjukdomarna. Dessa presenteras i ord och bild på ett enkelt och lättfattligt sätt, liksom också behandling och vård-

som en patient med demens kan drabbas av. Bokens stora fördel är dess stringens och klarhet i presentationen. Denna bok – i sitt behändiga fickformat – fyller ett behov genom att fokusera på behovet av tidig diagnostik baserat på aktuella demensforskning. Den riktar sig framför allt till läkare. Unga och gamla doktorer inom alla discipliner bör skaffa boken, läsa den och bära den med sig för framtidens anstormning av äldre patienter och därmed även demensföreställningar.

Svenskt-danskt samarbete

»Handbok i demens» av Else Melin, psykolog, och Rolf Bang Olsen, specialist i psykiatri och överläkare på Malmö delfarts sjukhus i Danmark, är ett svenskt-danskt samarbete. Att Else Melin också är specialist i pedagogisk psykologi märks mycket väl i den lättfattliga och klara strukturen som kännetecknar boken. Den genomförelses också av en slags ömsinhet och »dansk gemyhet». Denna bok gör skäl för namnet »Handbok i demens» därför att den både ställer frågor och ger klara svar som kan förstås av alla – också det yngsta och det biträdet eller den äldsta anhöriga. Boken har den stora fördelen att förena en hög vetenskaplig kvalitet med praktisk tillämpbarhet. Den behandlar inte bara demenssjukdomarna ur olika synvinklar utan också vår människosyn och etiska aspekter i vården. Anhörigas situation, roller, förväntningar, humör i vården och professionalitet i omvårdnaden beskrivs enkelt och lättfattligt – stor konst. Varje kapitel avslutas med en sammanfattning i grå ruta som ger kärnan i budskapet, varefter litteraturhänvisningar följer. Illustrationerna är smått geniala i sin enkelhet och tydlighet. Detta är en bok som kan – och bör – läsas av alla. Den bör framför allt finnas till hands i vardagen för att ge svar på de många frågor som alltid drabbar den som arbetar med demenssjuka och demenssjukdom. Den riktar sig lika mycket till anhöriga som till den okunnige vårdaren eller specialisten. Boken bör finnas i varje kommun/landsting och på varje plats där demensvård bedrivs.

Tre publikationer att glädjas åt

Sammanfattningsvis har demensområdet med dessa tre publikationer rikats och kunskapsspridning möjliggjorts. Personligen gläds jag och trol-